

λίθινος και σφραγιδόλιθος, κεραμεική χαρακτηριστική ΥΜΙα χρόνων και μία ωραία πρόχους με θαλασσίαν διακόσμησιν ΥΜΙβ (πορφύραι, άστερίαι, χλωρίς θαλασσία) αποτελούν ένα πολυ αξιόλογον σύνολον. Ο κ. Dessenpe έσυνέχισε την ανασκαφήν της Οικίας Ε κυρίως προς άνατολάς και νότον. Το νότιον όριον της Οικίας διεπιστώθη από άγωγόν ύδατος έξ άμμολίθων. Αφθονος κατά την περιοχην ταύτην ύπηρξεν ή κεραμεική της περιόδου άνακαταλήψεως (ΥΜΙΙΙβ). Αλλά ανάμικτος άνευρέθη κεραμεική της ΥΜΙ έποχης, ως και τεμάχια λιθίνων άγγείων τών αυτών χρόνων. Το βόρειον μέρος της οικίας είναι πολυ περισσότερο ένδιαφέρον, άν και τα λείψανα της Ανακαταλήψεως συγγέουν τα πράγματα. Μία μνημειώδης είσοδος με κατώφλιον 4 μ. μήκους και στοάν έκ τεσσάρων κιόνων φέρει προς αύλην όρθογώνιον, έχουσαν νοτίως έκτεταμένον πλακόστρωτον. Το σύνολον είναι έπιβλητικόν και φέρει εις την σκέψιν μάλλον ένός μικροϋ άνακτόρου. Εύρυτέρα όμως έρευνα και δεύτεραι φροντίδες είναι άναγκαΐαι δια την διαμόρφωσιν άκριβεστερας εικόνας του συνόλου. 4 λίθινοι λύχνοι και πολλά άλλα λίθινα σκευη άνευρέθησαν κατά την περιοχην ταύτην, ένω ή κεραμεική ήτο σπανία. Νοτίως της όδοϋ της άγούσης από Μάλια εις Βραχάσι άνευρέθη μεγάλη τράπεζα προσφορών, με πληθος μικρών κοιλοτήτων κύκλω και μεγαλυτέραν κοιλότητα κατά το κέντρον, έπιμελοϋς έργασίας και εις μέγεθος ύπερβαίνουσα την γνωστήν τράπεζαν του Ανακτόρου. Η επί τόπου δοκιμή οϋδέν οϋσιαστικόν απέδωκε.

Τα πλούσια εύρήματα τα έλθόντα εις φως είτε τυχαίως είτε δι' ανασκαφών εις την Κρήτην έπιβεβαιούν την γενικώς κρατούσαν γνώμην ότι το έδαφος της νήσου κρύπτει εισέτι άπείρους θησαυρούς και ότι ή Κρήτη είναι έν από τα πλέον άποδοτικά άρχαιολογικώς έδάφη της Ελλάδος.

Ν. ΠΛΑΤΩΝ

Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΙΑΜΑΛΑΚΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1951.

Ο ρυθμός του πλουτισμού της Συλλογής Γιαμαλάκη δέν έπεβραδύνθη και κατά το έτος 1951. Το πλείστον τών άποκτηθέντων δι' άγορών κυρίως εύρημάτων προέρχεται έξ αυτής της Κρήτης.

Ωραία μυκηναϊκά άγγεία πήλινα, μεταξύ τών όποίων διακρίνεται τρίωτον μυκηναϊκόν άγγειον με φολιδωτήν διακόσμησιν, κάλαθος με κυπελλίδιον και τοξοειδή λαβήν επί του χείλους και δοχείον με εύρειαν λαβήν τοξοειδοϋς σχήματος δι' έξάρτησιν, έφ' ης στρέφεται κινούμενον πώμα, είναι τα πλέον σημαντικά έκ τών πηλίνων. Έλληνικά του παρηκμασμένου έπιχωρίου ρυθμού και έλληνιστικά του ρυθμού Γναθίας προέρχονται έξ Ίεραπέτρας. Έκ ρωμαϊκού τάφου της Γόρτυνος προέρχονται δύο πήλινα ειδώλια, μυός επί στροβίλου πεύκης και κουροτρόφου γυναικός, ως και ωραιότατον ύάλινον δοχείον εις σχημα στροβίλου πεύκης. Τρεΐς όμοιαι πρωτομαϊ γυναικών, προσκεκολλημένα ποτε, φαίνεται, επί τών χειλέων λεκανοειδοϋς σκεύους, μορφή γυναικός (έκ Πατέλας Κνωσοϋ), τμήμα εύμεγέθους προσώπου μειδιώσης γυναικός (έξ Αξοϋ) και ωραϊον πλαστικόν άγγειον εις μορφήν κεφαλής Αρποκράτους είναι τα κυριώτερα τών άποκτηθέντων άντικειμένων πηλοπλαστικής.

Έκ κυκλικού πρωτομινωϊκού τάφου της Μεσαράς, άγνωστον άκριβεστερον ποϋ κειμένου, προέρχεται μεγάλη σειρά όλμοειδών και ραβδωτών ή καλυκομόρφων λιθίνων δοχείων κοινών και όχι καλώς διατηρημένων. Δίμυξος λίθινος λύχνος προέρχεται έκ της περιοχης του Λασιθίου. Καλώς διατηρούμενα άλάβαστρα μυροδόχα δοχεία έλληνιστικών χρόνων προέρχονται έκ τάφων της Ίερα-

πέτρας. Ἀξία λόγου μαρμαρίνη κεφαλή παιδός, ἐμφανίζουσα χαρακτηριστικὰ σκοπαϊκῆς τέχνης, περιῆλθεν εἰς τὴν Συλλογὴν ἐξ Ἀγ. Μύρωνος Μαλεβυζίου.

Τὰ μεταλλικὰ ἀντικείμενα τὰ ὅποια ἀπεκτήθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπῆρξαν καὶ πολυπληθέστερα καὶ ἀξιολογώτερα. Σπουδαία χαλκῆ μίτρα ἀρχαϊκῶν χρόνων καλῆς διατηρήσεως ἀλλ' ἀκόσμητος προέρχεται ἐξ Ἀξοῦ. Φέρει δι' ἀρχαϊκῶν γραμμάτων ἐπιγραφὴν σχετικὴν μὲ τὸν ἀναθέσαντα. Τῆς αὐτῆς προελεύσεως εἶναι τμῆμα ἄλλης μίτρας, τοῦ ΣΤ' π. Χ. αἰῶνος, φερούσης παράστασιν Νίκης, κινουμένης πρὸς τὰ δεξιὰ μὲ ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας καὶ κρατούσης βλαστὸν ἐλαίας. Μοναδικὸν ἀπόκτημα εἶναι μικρὸν χαλκοῦν σύμπλεγμα δαιδαλικῆς τέχνης γυναικὸς ὄχουμένης ἐπὶ λέοντος. Κάθεται ἐπ' αὐτοῦ πλαγίως καὶ κρατεῖ τὴν διὰ τοῦ σκέλους διερχομένην οὐράν. Προτομὴ γρυπὸς ρεαλιστικῆς ἀποδόσεως ἀπετέλεσε πάλαι προσάρτημα χαλκοῦ λέβητος καὶ ἀνήκει πιθανῶς εἰς τὸν ΣΤ' αἰῶνα. Καλῆς διατηρήσεως καὶ στιβαρᾶς κατασκευῆς εἶναι χαλκῆ ἐξ Ἀξοῦ περικεφαλαία Κορινθιακοῦ τύπου, ἀνήκουσα εἰς τὸν ΣΤ' αἰῶνα. Γεωμετρικῶν εἰσέτι χρόνων εἶναι τμήματα ἐκ τοῦ χείλους μετὰ τῶν τροχοειδῶν λαβῶν, ἐφ' ὧν κάθηνται πτηνά, λέβητος ἐπίσης ἐξ Ἀξοῦ. Μικροτέρας σημασίας εἶναι τὰ λοιπὰ χαλκᾶ νεωστὶ ἀποκτηθέντα ἀντικείμενα: κομψὸς λύχνος ρωμαϊκὸς μορφούμενος μεταξὺ ἐλισσομένων φύλλων καὶ μὲ λαβὴν μορφῆς ὑπερυψουμένου φύλλου, ἄνευ τοῦ πώματός του, προτομὴ Ἀρποκράτους, χρησιμεύουσα ὡς ἐπίθημα που, μικρὰ χεῖρ ἀστραγαλίζοντος, ἐν περιάπτῳ εἰς σχῆμα ἄκρου ποδός, ἄκρος πούς εἰδωλίου, ἕτερος ἄκρος πούς βαίνων ἐπὶ κλάδων δένδρου, αἰχμὴ μινωικοῦ δόρατος, ἐντελῶς ἰδιόρρυθμον καὶ βάρβαρον τὴν ἐμφάνισιν σύμπλεγμα κεφαλῆς βλαστανούσης ἐκ στελέχους μετὰ προσώπου καὶ κρατούσης ἑκατέρωθεν λαιμοὺς παραδόξων ζώων, ἐνθυμίζον ἀνάλογά τινα ἐκ Λουριστᾶν κ. ἄ. Ἐντὸς ἀρχαίου καλύμματος κατόπτρου κατεσκευάσθη δι' ἐπικολλήσεως ἐλασμάτων σφραγίς ὑστέρων μεσαιωνικῶν χρόνων μὲ ἐπιγραφὴν ἀναφερομένην εἰς ἀρχιμανδρίτην Ἀνδρέαν τὸν Ρουκάνην (ἴσως προερχομένην ἐκ τοῦ σιναϊτικοῦ παρὰ τὸ χωρίον Ρουκάνη μετοχίου, ὅπου σφύζεται σπουδαῖος βυζαντινὸς ναός). Χρυσᾶ εἶναι μικρότατον ἀμφορίδιον ἢ χυτρίδιον πολὺ πιθανὸν μινωικῶν χρόνων προερχόμενον ἐκ Μαλίων, ἑλληνικὸν ψέλιον μὲ κωδωνοειδὲς ἐξάρτημα καὶ μικρὰ ἐλλειψοειδῆς ταινία μὲ παράστασιν τοῦ Κύκνου καὶ τῆς Λήδας, ὑστέρων ἑλληνιστικῶν χρόνων. Ἐξ ἐλεφαντοστοῦ εἰργασμένη εἶναι λαβὴ ἐργαλείου ἢ σκεύους παριστώσα μὲ τρητὴν τεχνικὴν παῖδα (Ἀρποκράτην ἢ Πλοῦτον) μεταξὺ δενδρυλίων.

Ἡ συλλογὴ τῶν σφραγίδων ἐπλουτίσθη διὰ νέων δειγμάτων ποικίλων περιόδων τῆς μινωικῆς ἐποχῆς καὶ διαφόρων τύπων καὶ ὑλῶν. Αἱ περισσότεραι εἶναι φακοειδεῖς καὶ ἀμυγδαλοειδεῖς, πρισματικαὶ καὶ κομβιόσχημοι. Μία ἐξ ἐλέφαντος ἀποτελεῖ σύνθεσιν δύο ἡμικωνίων κατὰ κορυφὴν συνδεδεμένων, οὕτως ὥστε νὰ ἀποτελεῖται τὸ σχῆμα τῶν ἱερῶν κεράτων. Εἰς πεπιεσμένον κύλινδρον ἔχει παράστασιν καθημένης γρυπὸς ἐπιμελοῦς ἐργασίας. Θαυμαστὸς εἶναι σφραγιδόλιθος ἐκ σαρδίου ἀμυγδαλοειδοῦς σχήματος μὲ παράστασιν ἀνθρώπου προσφέροντος φυτὸν εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ ἰστάμενον καὶ ὑψοῦντα τὰ πρόσθια ἄκρα κυνοκέφαλον.

Ἡ Συλλογὴ τοῦ ἱατροῦ Γιαμαλάκη ἀποτελεῖ νῦν ἀξιόλογον σύνολον καὶ ἔχει κινήσει πολὺ εὐρύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐπιστημόνων καὶ φιλοτέχνων. Ὁ κάτοχός της σκέπτεται νὰ προβῇ εἰς ἔκδοσιν Καταλόγου εἰκονογραφημένου εἰς τευχίδια.

Ν. ΠΛΑΤΩΝ